

“Hezkuntzan, jangelekin eta garbiketarekin egin bezala, digitalizazioan ere pribatizazioaren alde egin du Jaurlaritzak”

Iñigo Gebara

Euskal Herriko ikastetxeetako ikasle, irakasle eta gurasoen artean partekatzen den informazio publiko zein pribatuaren gehiengoa AEBetako multinazionalen eskuetan dago, eta haien software itxien bitartez kudeatzen da. Google Drive, Gmail, Hangouts, Meet, Chrome, Classroom, Calendar... Beren buruaren jabe izan nahi dutenentzat ez da abiapuntu polita, baina bada egoera hori irauli nahi duen jendea. Horien artean nabarmentzekoa da Hezkuntzan Librezale taldea. Iñigo Gebara taldekidea da eta otsailean EAEko legebiltzarrean izan zen Hezkuntza lege berriari ekarpenak egiten.

 AXIER LOPEZ **DANI BLANCO**

Gaur egungo egoera nik azaldu dudana bezain gordina al da?

Bai, oso. Euskal Herriko ikastetxe publiko eta pribatu ia guztietan Microsoft edo Googleren aplikazioak erabiltzen dira. Oso ondo asmatu dute enpresa horiek hezkuntzaren “negozioan” sartzen.

Hezkuntza publikoak, diru publikoarekin ordaindutakoak, jabetza publikoak sustatzen ditu. Nola utzi diegu prozesu horretan negozio pribatuei barruraino sartzen?

Beste arlo askotan bezala, azken gobernuek pribatizazioaren alde egin dute, jangelekin edo garbiketarekin egin duten bezala. Digitalizazio prozesuan ere berdin jokatu dute. Adibidez, Microsoften kasuan Jaurlaritzak diru askoko kontratu handiak sinatu ditu.

Azpikontatazioa bizitzaren esparru askotan oso zabalduta badago ere, agian hezkuntzaren azpiegitura informatikoan ez dugu horrela ikusi.

la kontura gabe gure bizitzetan txertatu dira multinazional horien zerbitzu eta programak. Tresna asko eskaintzen digute "doan". Herritarrok uste dugu ez dugula ezer ordaintzen, baina ematen dizkiegun datu pertsonalak eta jasotzen dugun publizitatea dira ordaina. Egunerokoan enpresa horien zerbitzuak hain daude zabalduta, ezen hezkuntzan ere naturaltasunez asimilatu ditugu. McDonald'sek ikastetxeko jantokiak kudeatuko dituela irakurriko bagenu, jende guztia harrituta agertuko litzateke. Google eta Microsoft molde bereko enpresak badira ere, irakasleok, gurasook eta hezkuntza komunitate osoak oro har, irentsi egin ditugu. Arazo larria da.

Egoera iraultzeko teknologia burujabetzaz mintzo zarete. Hezkuntzan zer esan nahi du horrek?

Software itxi horiek (erabiltzaileek nola funtzionatzen duten jakin ezin dutenak) datu oso sentiberekin egiten dute lan, tartean ikasle adingabeenak. Notak, oharrak, gurasoekiko komunikazioa... Lainoa ez da existitzen, eta egun AEBetako multinazionalen ordenagailuetan daude datu horiek.

Teknologia burujabetzak esan nahi du hori guztia guk geuk kudeatzea. Software askeak bakarrik bermatzen dizu gardentasuna -programak nola funtzionatzen duen edo zer egiten duen gure datuekin jakin ahal izatea-. Horrez gain gure datuak enpresa pribatuen menpe uztea baino, hezkuntza komunitatearen kontrolpeko zerbitzarietan edo Eusko Jaurlaritzarenetan jartzea hobesten dugu.

"Software librea, Linux, tresna ezezagunak, dena hankaz gora jarri behar... hori mobida handia da", entzungo

zenuten behin baino gehiagotan.

Bai, askotan. Badago arrazoi nahikoa argudio hori ez dela egia esateko. Eskoletan martxan diren proiektu askotan demostratu da. Nire eskolan dena Linuxekin egiten da eta ez dago inongo arazorik. Ez dago aditu izan beharrik horrelako tresnak erabiltzeko. Gu aldagaitetara egokitzen gara, eta ikasleak are azkarra-go. Multinazionalenak bezain erabilgarriak dira plataforma libreak, eta aukera gehiago eskaintzen dute.

Diru publikoa, kode publikoa?

Nire iritziz, hala beharko luke. Dirutza publikoa inbertitzen da aplikazioetan, eta herritar guztientzat irekiak beharko lukete.

IREKIA

Digitalizazioa hitz magiko bilakatu da. Orain denak behar du digitala izan. Hezkuntzan digitalizazio prozesua oso azkarra dela esan zenuten Legebiltzarrean eta, gainera, planifikatu gabea izan dela. Bost puntu eraman genituen digitalizazio eraginkor, euskaldun eta integrala lortzeko abiapuntu gisa. Goi esferetatik digitalizazioa planteatzen denean beti berrikuntza gisa egiten dute, tresnak digitalizatzeko hutsagatik onura ekartzen duelakoan. Argi dago hori ez dela horrela. Ordu asko pantailen aurrean egoteak gazteei eta ez hain gazteei eragiten dizkien arazoen inguruko ikerketak badira. Oinarritzko gaitasun batzuk lantzeko ahalmena kentzen digu dena era digitalean egiteak. Nongo eta Silicon Valley-ko nagusiek ere hala ikusi dute eta haien seme-alabak eramaten dituzte digitalizatu gabeko eskoletara. Digitalizazioak aukera batzuk ematen ditu, baina hemen plangintzarik gabeko digitalizazio txarra egin dute. Dirudienez, hezkuntza akordio berrian ere

“Microsoftek eta Googlek oso ondo asmatu dute Euskal Herriko hezkuntzaren ‘negozioan’ sartzen”

gero eta gehiago digitalizatu nahi dute. Hori akats larria da. Aztertu beharko genuke noraino digitalizatu behar den hezkuntza. Bi urteko umeek beharrezko al dute tableta eskolan? Onuragarria baino kaltegarria da.

Horrez gain, kezkatzen gaitu dirua nola xahutzen den material berrian. Orain Europako funtsak iritsi direnez,

ez dakit zenbat milioi gastatuko duten ordenagailu berriak erosten, hiru lau urterako bizitza dutenak. Ez da eredu jasangarria. Donibane Lohizuneko ikastolan esperientzia polita egin dute, ordenagailu zaharrak birgaitu eta Txiki Linux sistemarekin jarri dituzte martxan.

Zuen ekarpenetatik zerbait hartu al dute kontuan?

Sorpresaz hartu dugu gure ekarpen batzuk lege berrian kontuan hartu izana, baina ez da nahikoa. Oso era lausoan jasota daude. Gauza bat ala kontrakoa egiteko atea irekita utzi dute.

Poliki-poliki eztabaida zabaltzen ari da, baina, halaber, gero eta traba gehiago jartzen dute. Chromebook-ak iristen ari dira eskoletara eta hor ezin da ezer instalatu. Erabat itxiak dira. Jaurlaritzak esaten dizu Microsoft edo Google erabili behar duzula, ez dizu beste aukerarik ematen. Beraz, “tranpatxoak” egiten ibili behar dugu, nola edo hala, plataforma libreak erabili ahal izateko.

Baliabide aldetik, zer beharko genuke aldaketa bideratzeko?

Giza baliabide aldetik hutsune galanta dago. Ez dago prestakuntza berezirik. Eskola bakoitzean zer nolako digitalizazioa behar den erabakiko duen pertsonaz gain, alde teknikoaz aztertu eta ezarriko duena ere beharrezkoa da. Gaur egun, hori pertsona bakarrak egiten du eta izan daiteke gorputz hezkuntzako, musikako edo tokatu zaion edozein irakasle, ordenagailuekin pixka bat ibiltzea gustatzen zaiolako, besterik gabe.

Kasu askotan jende horrek sustatu du Google. Zergatik? Errazena delako edo errazen jarri dioten aukera izan delako. Jaurilaritzak edo Berritzeguneak Google edo Microsoften produktuen gaineko formakuntzak eskaini dituztelako, adibidez. Irakasleak ez du errurik.

Oso ahaldunduta egon behar duzu eredu itxi horretatik ateratzeko.

Bai, oso informatuta. Ez da gai bat kailean pil-pilean dagoena. Hori da oztoporik handienetako bat. Jendea ahaldundutza da gure helburuetako bat.

Beste edozein motatako proiektu publikotan lizitazioak izaten dira, proiektuak aurkeztu eta irizpide batzuen arabera aukeratzen da

“Euskal Herrian plangintzarik gabeko digitalizazio txarra egin dute”

bata ala beste. Gai honetan badirudi ezetz, Microsoft eta Google ateak parez pare irekita sartu direla.

“Hecha la ley, hecha la trampa” (legea eta tranpa batera datoz), diote erdaraz. Mahai gainean ez da beste aukerarik izan.

Erabat politikoa da hautua, beraz. Bai, argi eta garbi.

Hemengo eredutik oso bestelakoak diren praktikak badira. Adibidez, 2019an Alemaniak debekatu zuen Google, Apple eta Microsoften plataformak eskoletan erabiltzea edo berriki Bartzelonan egiten ari direna. Azal dezakezu azken hori? Seme-alabek eskolan Google halabeharrez erabili behar zutela-eta kezkatuta

zeuden Bartzelonako guraso batzuk elkartu ziren eta harremanetan jarri ziren Xnet elkartearekin. Kataluniako Gobernuak Googlerekin lanean jarraitzea erabaki zuenez, azkenean Bartzelonako Udaleko atea jo eta finantzaketa lortu zuten software askean oinarritutako plataforma bat sortzeko, beraien beharretara egokitua eta zerbitzari seguruetan ezarria. Software horrekin programa pilotua egin dute Bartzelonako bost eskolatan. Esperientzia ona izan denez, datorren urtean beste eskola batzuetara zabaltzeko asmoa dute eta horretarako diru gehiago aurreikusita dago.

Google eskolan ordezkatzeko 140.000 euro jarri ditu Udalak. Huskeria dirudi.

Jaurilaritzak lizentzietan urtero askoz gehiago ordaintzen du. Horrek argi uzten du dirua ez dela arazoa. Arazoa dira borondate politikoa falta, ezjakintasuna, batzuen interesak...

Bartzelonako plataforma hori egin da dago, librea da eta denon eskura dago.

Bartzelonako proiektuan ere elikadura burujabetzatik ezaguna zaigun kontzeptua azaldu zaigu: 0 kilometro.

Plataformaren garapen informatiko guztia Bartzelonako enpresek egin dute. Euskal Herrian ere badugu enpresa asko software librearekin lan egiten duena, gai hauetan aditua dena. Horrelako proiektuek ekonomia lokala sustatzen dute: gure beharrak asetzeko inguruko eragileak, kooperatibak edo enpresak erabiltzea. Alde horretatik, dena onura da.

Orduan, Euskal Herrian zer egin? Zeintzuk dira urratsak horrelako proiektuak martxan jartzeko?

Goitik eta behetik eragin behar da. Bide guztietan. Hezkuntza legean eragiten, gizartean mezua zabaltzen, informazioa ematen, hezkuntzan zer arazo potoloa dugun ikusarazten... Gero eta guraso gehiago hurbiltzen ari zaigu taldera. Gurasoek zerbait nahi badute lortu, indarra egin behar da, aldaketa hortik etorriko delako. Kezka duen edonork guregana jo dezake, Hezkuntzan Librezele Telegram kanal irekia- ren bitartez edo hezkuntza@librezale.eus emaillean. ●

